הלכה · משנה תורה · מפרשים · יד איתן · ספר עבודה

יד איתן על משנה תורה, הלכות מעשה הקרבנות

רבי אברהם משכיל לאיתן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יד איתן על משנה תורה, הלכות מעשה הקרבנות

רבי אברהם משכיל לאיתן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יד-איתן-על-משנה-תורה-הלכות-מעשה-הקרבנות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ד 5
הלכה יח 5
פרק ב 5
הלכה א 5
הלכה יג 5
הלכה טו 5
פרק ג 6
הלכה יא 6
פרק ה 7
הלכה ד 7
פרק ז 7
הלכה ז 7
פרק ט 7
הלכה ו 7
הלכה ז 7
הלכה יד 8
הלכה יז 8
פרק י 8
הלכה ג 8
הלכה י 8
הלכה יז 8
פרק יא 9
הלכה ז 9
פרק יב 9
הלכה ז 9
פרק טז 9
הלכה יג 9
הלכה יד 9
פרק יז 10

הלכה ז 10
פרק יח 10
הלכה יא 10

פרק א

הלכה א

במל"מ: אינו יודע מהו עבודה גדולה שמברך עליה. ולדידי היינו אותה שאין אחריה עבודה שזר חייב עליה וכדאמר במנחות דכל מצוה שעשייתה גמר מברכין עליה. ומ"ש המ"ל בנוסח הברכה עיין תוספתא דברכות:

הלכה ד

ואין הצבור מקריבין אשם לעולם ולא עוף. בכ"מ הראה מקורו להך דלא עוף בת"כ ואם מן העוף יחיד מביא עוף ואין צבור מביא עוף. והנה סתם ולא ביאר מהיכן משמע ליה למעט ציבור מהאי קרא. אמנם גם בגמרא בפ"ק דמנחות (דף ה') הביאו ברייתא דתני בה מילתא דאיתא במנחות ולא בעופות וקחשיב צבור. ושם הביא רש"י ההיא דת"כ ומבואר דמדכתיב גבי עוף קרבנו דריש היחיד מביא עוף ולא הצבור וכ"כ רש"י בפ"ק דשבועות (דף י"ג):

הלכה יח

ואם היה הקרבן ממין הכבשים מוסיף על אלו האליה תמימה עם החוליות מן השדרה. עיין בכ"מ שכתב ומשמע לרבינו שלא מיעט בת"כ אלא שלא יטול כל השדרה אבל יטול עם האליה חוליות מן השדרה. ויש להביא ראיה לזה דהכי מוכח בפ"ק דחולין (דף י"א):

פרק ב

הלכה א

ומנחת נסכים כולה נשרפת ע"ג מזבח החיצון. כתב הכ"מ שהרי לא מצינו שתהא נקמצת. ועדיפא ה"ל לומר דבפ' בתרא דמנחות (דף ק"ו) אמר להדיא דמנחת נסכים אינה טעונה קמיצה. וכ"מ במתני' דזבחים (דף מ"ב) דקתני שא"ח עליה משום פגול משום דאין להן מתירין:

הלכה יג

אין מביאין נסכים אלא מן החולין לא יביאם לא מן התרומה. הכ"מ הראה מקום למתני' דס"פ התודה אבל שם לא הוזכר תרומה. אלא איתא בתוספתא דשקלים ומעילה:

הלכה טו

כשם שהקריבו הנשיאים בחנוכת המזבח דברים שאין כמותן לדורות וכו' וכן קרבנות שהקריבו בימי עזרא הבאים מהשבי מלואים היו ואין נוהגין לדורות. ועיין בלח"מ

שכתב לדעת רבינו הא דמנחות דמסיק מלואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה לאו אקרבנות שכתובים ביחזקאל קאי למימר שהקריבום בימי עזרא דז"א דאותן דיחזקאל אינן אלא לעתיד בימי מלך המשיח אלא קאי על שאר קרבנות שהקריבו בימי עזרא שאינן נוהגין לדורות ובא לומר דכי היכי שהקריבו בימי עזרא שאין לדורות ה"נ הקריבו לעתיד. ולכאורה הוא דחוק דהיכן מצינו שהקריבו בימי עזרא מה שאין נוהג לדורות וגם מה שאינו ביחזקאל. אמנם הדבר מתבאר מהסוגיא דגמרא בספ"ק דהוריות (דף ו') דמסיק התם אקרא דכתיב בעזרא סימן ח' הבאים מהשבי בני הגולה הקריבו עולות וגו' פרים י"ב על כל ישראל אילים צ"ו כבשים ע"ז צפירי חטאת שנים עשר הכל עולה לה'. ופריך הכל עולה ס"ד הא צפירי חטאת היו אלא הכל כעולה שאינה נאכלת ומסיק דהוה הוראת שעה. וכן כל הקרבנות היו הוראת שעה ופירוש שאין כיוצא בהן לדורות אלא בתורת מלואים הקריבום הבאים מהשבי והיינו דנקט רבינו הבאים מהשבי דכוונתו להך קרא דעזרא דכל הכתוב בההוא קרא דהבאים מהשבי היו מלואים שאין נוהג לדורות כיוצא בו. ובפרט חטאות שיהיו כעולות שאינן נאכלות וגם שלא על חטא כשאר חטאות:

פרק ג

הלכה יא

אין סומכין אלא בעזרה ואם סמך חוץ לעזרה חוזר וסומך בפנים. הכ"מ לא הראה מקורו והוא ברייתא ערוכה בתורת כהנים והביאוה התוס' ביומא (דף מ"ה:) ד"ה ה"א: **ואם היה בעל הקרבן עומד בחוץ והכניס ידו לפנים וסמך סמיכתו כשירה והוא שיסמוך בכל כחו**. כתב הרב בעל כ"מ שהוא מדאמר רב יוסף בזבחים כל הסומך ראשו ורובו מכניס מ"ט כל כחו בעינן. ואינו מכוון דהא רבינו לא פסק כרב יוסף במאי דאמר ראשו ורובו מכניס רק בהכנסת היד סגי ועיין בלח"מ בסמוך ובפ"ד מהל' מחוסרי כפרה. וא"כ תקשי דמנא ליה דבכל כחו בעינן. אלא נראה שיצא לו זה לרבינו ז"ל מהא דפ"ב דחגיגה (דף ט"ז) דדייק רמי ב"ח מדר' יוחנן הכי דסמיכה בכל כחו בעינן. ובס' צרור החיים הקשה דאמאי פסק רבינו דלא כרב יוסף דזבחים וגם הוא העלים עין מהסוגיא דפ"ב דחגיגה דאזלא דלא כוותיה דמשמע התם דבעזרת נשים מצי לקיומה למצות סמיכה ע"ש ואליבא דרב יוסף לא משכחת לה אלא ע"כ כמ"ש רבינו. וכ"מ בסוגיא דפסחים (דף פ"ט ע"א) כמ"ש התוס' שם. וא"כ א"ש מ"ש רבינו ואם עבר הטמא וסמך דמ"מ לא

הוי רק ביאה במקצת ולא הוי ביאה לשיטתו. ובחנם נדחק בזה בנודע ביהודה מהדורא תניינא חי"ד סי' י"א ע"ש:

פרק ה

הלכה ד

בכ"מ: ומ"מ מ"ש רבינו אפילו אחורי ההיכל צריך למוד מניין לו. עיין בבה"ז:

פרק ז

הלכה ז

ומיצוי דם חטאת העוף מעכב. עיין בלח"מ שתמה על רבינו דכיון שפסק דמיצוי מעכב איך כתב בהל' מעילה דכיון דהוזה דמה מוציא מידי מעילה דמנ"ל דאימא דכיון דמיצוי מעכב עדיין אית בה מעילה. ויש לי ליישב דיצא לו לרבינו מהא דזבחים (דף מ"ד) גבי לוג שמן של מצורע דלרבנן דקי"ל כוותייהו הזריקה דדם מוציא מידי מעילה אע"ג דעדיין אסור באכילה מה"ת כמ"ש בהל' מחוסרי כפרה:

פרק ט

הלכה ו

שוחט וזורק הדם ומפשיט ומוציא האימורים ואח"כ מנתח הבשר. הכ"מ לא הראה מקור לזה והוא מימרא דרב חסדא אמר אבימי בפ"ח דמנחות שלא ינתח בשר קודם שיטול אימורים:

הלכה ז

ואם היה הקרבן תודה לוקח מן הלחם הבא עמה אחד מעשרה ומניחו עם החזה והשוק והאימורין למעלה ומניף הכל. הכ"מ קיצר בכאן שהראה מקום להא דתניא במנחות (דף ס"ב) גבי תנופה וכל מקום שיש לחם הלחם מלמעלה. ואינו מספיק דהא אמר התם היכא אמר רב פפא במלואים. אבל כבר כתב רש"י ז"ל בפ' התודה (מנחות דף פ"א) דעיקר מילתא נקט משום דממלואים ילפינן דכה"ג מתרצינן שם (דף ע"ט) אבל ה"ה לחם דתודה בעי תנופה עם החזה והשוק והאימורים והוא מלמעלה ע"כ. והא דאמר בפ"ב דמנחות (דף ט"ו) דתודה ולחמה לא הוזקקו זה לזה בתנופה היינו כל הלחם הבא עמה אבל המורם ממנה הוזקק:

הלכה יד

היה בעל התודה כהן הרי שאר הלחם נאכל לבעלים שאין הלחם קרוי מנחה. הכ"מ לא הראה מקור לזה והוא במנחות (דף מ"ו:):

הלכה יז

כיצד הוא הלחם שמביא עם התודה לוקח עשרים עשרון סלת. הכ"מ הראה מקום למתניתין דר"פ התודה אבל שם לא נזכר סלת. אלא הוא מבואר בזבחים (דף נ') סלת מורבכת למדנו לרבוכה שבאה סלת. חלות מניין ת"ל חלות חלות. רקיקין מניין ת"ל מצות מצות וכ"ה בת"כ פ' צו. ודע דכי היכי דאינו מביא קמח ה"ה שאינו לוקח חיטין אלא דוקא סלת מן התגר ורק לחם הפנים הותר ליקח חיטין מפני שהתורה חסה על ממונם של ישראל שעולה לדבר גדול והוא תדיר והוא מבואר בס"פ אלו מנחות (דף ע"ז). ובטורי אבן לחגיגה (דף כ"ד) כתב דכל שכן דאסור להביא מנחה מחיטין שלו שגדלו ברשותו:

פרק י

הלכה ג

בכ"מ: ומ"ש ואם נאכלו בהיכל נאכלו כו'. בפ' ק"ק (דף נ"ו). צ"ל (דף ס"ג):

הלכה י

ומותר לאכול את הקדשים בכל מאכל ולתת לתוכן תבלין של חולין אבל לא תבלין של תרומה. במשנה דפ' כל התדיר איפלגו בזה ר"מ ור"ש ופסק רבינו כר"מ. ומ"ש הלח"מ דצריך טעם למה פסק כר"מ לגבי ר"ש י"ל ע"פ מ"ש הכ"מ בפ"ה מהל' שמיטה ויובל דכיון דבפרק מי שהוציאוהו מספקא לן הלכתא ועלתה בתיקו פסק לחומרא. והלח"מ אזיל לטעמיה בפי"ד מהל' שחיטה שלא כ"כ לדעת רבינו אבל אין דבריו נכונים וכמ"ש שם:

הלכה יז

ואשה ואנדרוגינוס אין חולקין בקדשי מקדש. היא תוספתא ערוכה בפ"ב דבכורים וא"צ למ"ש הכ"מ. ומכאן ראיה למ"ש רבינו לעיל דיראה לו דאנדרוגינוס אוכל בקדשים קלים. ויש עוד להביא ראיה מהא דאיתא במכילתא פ' בא במכסת נפשות למה נאמר לפי שנאמר איש אשה טומטום ואנדרוגינוס מניין ת"ל נפשות ריבה. ואי איתא דאינו אוכל היאך מרבה ליה גבי פסח שלא בא אלא לאכילה. וא"ת דאכתי קשה דאיך נקט טומטום דאינו אוכל כלל בקדשים, י"ל דקושטא דסמי מהתם טומטום וכדאמר בסוגיא דספ"ה

דבכורות על כמה ברייתות וע"ש. ועוד י"ל דמשכחת לה טומטום שיאכל ולא יהא בו משום ספק ערל כגון שמתו אחיו מחמת מילה. ולפ"ד ר"ת שכתבו התוס' בחגיגה (דף ד':) משמע דערל כזה אוכל אף בפסחים. ואף לפמ"ש בס' מעין החכמה דר"ת מודה דבפסח לא אכל מ"מ כתב דלר"ע אוכל בפסח מדקאמר בר"פ הערל דא"צ למגמר תרומה מפסח ואי הוה אסור בפסח הרי צריך למגמר לאסור ערל שמתו אחיו אלא ש"מ דגם בפסח סבר דאוכל וא"כ י"ל דהמכילתא כוותיה אתיא:

פרק יא

הלכה ז

נכנס בשר קדשים קלים להיכל הרי זה כשר. עיין פ"י הלכה ג':

פרק יב

הלכה ז

כל המנחות הקריבות לגבי מזבח טעונות שמן ולבונה לוג שמן לכל עשרון כו'. כתב הכ"מ פלוגתא דתנאי במשנה פ' שתי מדות ופסק כת"ק ולא כראב"י משום דקראי מסייעי לת"ק. ודברים אלו א"מ אלא י"ל דבפ"ב דמנחות (דף ק"ו) מוקי רב אשי פלוגתא דרבנן ורב דהתם בפלוגתא דת"ק ורבי אב"י ורבנן כת"ק ורבי כראב"י. וקי"ל דאין הלכה כרבי מחביריו:

פרק טז

הלכה יג

במ"ל ד"ה ומ"ש וכו'. ודברי הר"י קורקוס שהביא מרן צריכים תלמוד. וכבר תמה עליו בבה"ז במנחות (דף ק'):

הלכה יד

בכ"מ ד"ה והלבונה הבאה בפני עצמה נותן עליה מלח. מתבאר מתוך מ"ש בספ"ה מהל' איסורי מזבח. הוא מבואר להדיא במנחות (דף כ' ע"א) ודוק:

בלח"מ וא"כ כיון דהתם פסקינן כרבנן דאית להו דון מינה ואוקי באתרא למה פסקינן הכא דלא כרבי. עיין בה"ז וצ"ק:

פרק יז

הלכה ז

בלח"מ: ועם זה באו דברי רבינו ז"ל על נכון כו'. עיין בבה"ז:

פרק יח

הלכה יא

בלח"מ: ודרך זה היא דרכו של הר"מ ז"ל בהשגות. צ"ל של הר"א:

שם. אבל לפי דרכו של רבינו ז"ל. צ"ל של הר"א ז"ל:

שם. א"כ משמע בהדיא דלה' להוציא שעיר המשתלח אתי. וכ"ה בבה"ז:

שם. ובריייתא דחייבה אחר וידוי. צ"ל קודם וידוי: